ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ
NIILO JÄÄSKINEN
της 18ης Ιουνίου 2013 [1]

Συνεκδικαζόμενες υποθέσεις C-241/12 και C-242/12

Shell Nederland Verkoopmaatschappij BV και Belgian Shell NV

[αίτηση του Rechtbank te Rotterdam (Κάτω Χώρες) για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως]

«Περιβάλλον — Κανονισμός (ΕΟΚ) 259/93 σχετικά με την παρακολούθηση και τον έλεγχο των μεταφορών αποβλήτων — Οδηγία 2006/12/ΕΚ περί των στερεών αποβλήτων — Έννοια των αποβλήτων — Προϊόν μη σύμφωνο με τα πρότυπα λόγω τυχαίας μόλυνσης»

I – Εισαγωγή

1. Το ζήτημα που εξετάζεται στην υπό κρίση υπόθεση είναι αν η Shell Nederland Verkoopmaatschappij BV και η Belgian Shell (από κοινού αποκαλούμενες στο εξής: Shell) μετέφεραν απόβλητα αποστέλλοντας σε έναν από τους τόπους διεξαγωγής της επιχειρηματικής τους δραστηριότητας στις Κάτω Χώρες πάνω από 333 000 τόνους πετρελαιοειδούς προϊόντος που είχε επιστραφεί από Βέλγο αγοραστή. Ο αγοραστής δεν ήταν σε θέση να αποθηκεύσει ή να διατηρήσει το πετρελαιοειδές προϊόν λόγω ελαττωματικής σύστασής του που προκλήθηκε εκ παραδρομής κατά τη φόρτωση του αρχικού προϊόντος που επρόκειτο να μεταφερθεί από τις Κάτω Χώρες προς το Βέλγιο. Κατ' ουσίαν, ο καθορισμός του αν το πετρελαιοειδές προϊόν συνιστά «απόβλητο» αποτελεί και το μοναδικό ζήτημα του οποίου ζητείται η διευκρίνιση από το εθνικό δικαστήριο στο πλαίσιο ποινικής διαδικασίας κινηθείσας κατά της Shell λόγω παραλείψεως της τελευταίας να συμμορφωθεί προς τις διαδικαστικές προϋποθέσεις που επιβάλλει τόσο το δίκαιο της Ένωσης όσο και το ολλανδικό δίκαιο όσον αφορά τη μεταφορά αποβλήτων [2].

2. Το άρθρο 3, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΟΚ) 259/93 του Συμβουλίου, της 1ης Φεβρουαρίου 1993, σχετικά με την παρακολούθηση και τον έλεγχο των μεταφορών αποβλήτων στο εσωτερικό της Κοινότητας, καθώς και κατά την είσοδο και έξοδό τους [3], επιβάλλει να κοινοποιείται προηγουμένως στην αρμόδια αρχή προορισμού η σχεδιαζόμενη μεταφορά των αποβλήτων, ενώ το άρθρο 5,

1 — Γλώσσα του πρωτοτύπου: η αγγλική.

2 — Με διάταξη που εξέδωσε στις 2 Ιουλίου 2012, το Δικαστήριο αποφάσισε τη συνεκδίκαση των υποθέσεων στις οποίες οδήγησαν οι εκκρεμείς ενώπιον του Rechtbank te Rotterdam χωριστές διαδικασίες κατά των Shell Nederland Verkoopmaatschappij BV και Belgian Shell BV.

3 — ΕΕ L 30, σ. 1, όπως τροποποιήθηκε τελευταία, όσον αφορά την υπό κρίση υπόθεση, με την απόφαση 1999/816/ΕΚ της Επιτροπής, της 24ης Νοεμβρίου 1999, για την προσαρμογή, σύμφωνα με το άρθρο 16, παράγραφος 1, και το άρθρο 42, παράγραφος 3, των παραρτημάτων II, III, IV και V του κανονισμού (ΕΟΚ) 259/93 του Συμβουλίου σχετικά με την παρακολούθηση και τον έλεγχο των μεταφορών αποβλήτων στο εσωτερικό της Κοινότητας, καθώς και κατά την είσοδο και έξοδό τους (ΕΕ L 316, σ. 45). Σημειωτέον ότι, κατά το άρθρο 61 του κανονισμού (ΕΚ) 1013/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 2006, για τις μεταφορές αποβλήτων (ΕΕ L 190 σ. 1), ο κανονισμός 259/93 καταργήθηκε με ισχύ από τις 12 Ιουλίου 2007. Εντούτοις, δεδομένου ότι στην υπό κρίση υπόθεση κρίσιμος χρόνος είναι ο Σεπτέμβριος του 2006, η υπόθεση εμπίπτει στο χρονικό πεδίο εφαρμογής του κανονισμού 259/93.

παράγραφος 1, του κανονισμού 259/93 απαγορεύει την άνευ αδείας μεταφορά. Αμφότερες οι υποχρεώσεις υπόκεινται στην εφαρμογή της αρχής της προφύλαξης που κατοχυρώνει το άρθρο 191, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ[4], ενώ δεν αμφισβητείται ότι η Shell παρέλειψε να κοινοποιήσει στις αρμόδιες αρχές τη μεταφορά του πετρελαιοειδούς προϊόντος αλλά και να λάβει σχετική άδεια.

II – Νομικό πλαίσιο

3. Το νομικό πλαίσιο που είναι κρίσιμο για την επίλυση της υπό κρίση διαφοράς περιγράφει τη σχέση μεταξύ του ορισμού των αποβλήτων που περιέχεται στην οδηγία 2006/112/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 5ης Απριλίου 2006, περί των στερεών αποβλήτων (που τέθηκε σε ισχύ στις 17 Μαΐου 2006)[5], και των υποχρεώσεων που απορρέουν από τον κανονισμό 259/93. Το εν λόγω νομικό πλαίσιο έχει ως εξής.

Α – *Ο κανονισμός 259/93*

4. Η έκτη, η ένατη και η δέκατη όγδοη αιτιολογική σκέψη του κανονισμού 259/93 έχουν ως εξής:

«[Εκτιμώντας]

(6) ότι είναι σημαντικό να οργανωθεί η παρακολούθηση και ο έλεγχος των μεταφορών αποβλήτων με τρόπο ώστε να λαμβάνεται υπόψη η ανάγκη διαφύλαξης, προστασίας και βελτίωσης της ποιότητας του περιβάλλοντος·

[…]

(9) ότι οι μεταφορές αποβλήτων πρέπει προηγουμένως να κοινοποιούνται στις αρμόδιες αρχές ούτως ώστε να είναι ενήμερες, ιδίως για το είδος, τη διακίνηση και τη διάθεση ή αξιοποίηση των αποβλήτων, έτσι ώστε να μπορούν να λαμβάνουν όλα τα αναγκαία μέτρα για την προστασία της ανθρώπινης υγείας και του περιβάλλοντος, συμπεριλαμβανομένης της δυνατότητας να προβάλουν αιτιολογημένες αντιρρήσεις ως προς τη μεταφορά·

[...]

(18) ότι, σε περίπτωση παρανόμου μεταφοράς, το άτομο του οποίου η συμπεριφορά αποτελεί το αίτιο της μεταφοράς αυτής οφείλει να πάρει πίσω ή/και να διαθέσει τα απόβλητα ή να τα αξιοποιήσει, κατά εναλλακτικό και περιβαλλοντικώς ορθό τρόπο, και ότι, ελλείψει αυτού, υποχρεούνται να επέμβουν οι ίδιες οι αρμόδιες αρχές αποστολής ή προορισμού, ανάλογα με την περίπτωση».

4 — Επισημαίνεται ωστόσο ότι η σχετική με την αρχή της προφύλαξης διάταξη της Συνθήκης που έχει εν προκειμένω εφαρμογή *ratione temporis* είναι το άρθρο 174, παράγραφος 2, ΕΚ.

5 — ΕΕ L 114 σ. 9. Βλ. άρθρο 21. Το ιστορικό θεσπίσεως του ορισμού των αποβλήτων και του καθεστώτος παρακολούθησης της μεταφοράς τους έχει ως ακολούθως. Το άρθρο 1 της οδηγίας 75/442/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 15ης Ιουλίου 1975, περί των στερεών αποβλήτων (ΕΕ ειδ. έκδ. 15/001, σ. 86), παρείχε ορισμό των αποβλήτων ο οποίος παρέπεμπε στο εθνικό δίκαιο όσον αφορά την υποχρέωση διάθεσης των αποβλήτων. Κοινοτικός ορισμός των αποβλήτων θεσπίστηκε για πρώτη φορά με την οδηγία 91/156/ΕΚ του Συμβουλίου, της 18ης Μαρτίου 1991, που τροποποίησε την οδηγία 75/442 (ΕΕ L 78, σ. 32), και μεταγενέστερα περιλήφθηκε στην οδηγία 2006/12 (ΕΕ L 114 σ. 9), ειδικότερα δε στο άρθρο 1, παράγραφος 1 (που παρατίθεται στο σημείο 11 των παρουσών προτάσεων). Αυτός είναι και ο ορισμός των αποβλήτων που έχει ratione temporis εφαρμογή τόσο στον κανονισμό 259/93 όσο και στην υπό κρίση υπόθεση. Εντούτοις, η οδηγία 2006/12 καταργήθηκε με τη σειρά της από τις 12 Δεκεμβρίου 2010 με το άρθρο 41 της οδηγίας 2008/98/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 19ης Νοεμβρίου 2008, για τα απόβλητα και την κατάργηση ορισμένων οδηγιών (ΕΕ L 312, σ. 3).

5. Το άρθρο 2, στοιχεία α′, θ′ και ια′, προβλέπει τα ακόλουθα:

«Για τους σκοπούς του παρόντος κανονισμού ισχύουν οι ακόλουθοι ορισμοί:

α) “απόβλητα”, τα απόβλητα όπως ορίζονται στο άρθρο 1, στοιχείο α′, της οδηγίας 75/442/ΕΟΚ·

[…]

θ) “διάθεση”, η διάθεση όπως ορίζεται στο άρθρο 1, στοιχείο ε′, της οδηγίας 75/442/ΕΟΚ·

[…]

ια) “αξιοποίηση”, όπως ορίζεται στο άρθρο 1, στοιχείο στ′, της οδηγίας 75/442/ΕΟΚ·

[…]».[6]

6. Ο τίτλος ΙΙ του κανονισμού 259/93 που τιτλοφορείται «Μεταφορά αποβλήτων μεταξύ κρατών μελών» περιλαμβάνει ένα κεφάλαιο Α, που φέρει τον τίτλο «Απόβλητα προς διάθεση». Το άρθρο 3, παράγραφος 1, που εντάσσεται στο κεφάλαιο αυτό, ορίζει τα κατωτέρω:

«Όταν ο κοινοποιών προτίθεται να μεταφέρει απόβλητα προς διάθεση από ένα κράτος μέλος σε άλλο ή/και να τα διαμετακομίσει μέσω ενός ή περισσοτέρων άλλων κρατών μελών, και με την επιφύλαξη του άρθρου 25, παράγραφος 2, και του άρθρου 26, παράγραφος 2, διαβιβάζει κοινοποίηση στην αρμόδια αρχή προορισμού και αποστέλλει αντίγραφο της κοινοποίησης στις αρμόδιες αρχές αποστολής και διαμετακόμισης και στον παραλήπτη.»

7. Το άρθρο 5, παράγραφος 1, του κανονισμού 259/93 έχει ως εξής:

«Η μεταφορά μπορεί να πραγματοποιηθεί μόνον αφού ο κοινοποιών λάβει άδεια από την αρμόδια αρχή προορισμού.»

8. Το κεφάλαιο Β του τίτλου ΙΙ τιτλοφορείται «Απόβλητα προς αξιοποίηση». Το άρθρο 6, παράγραφος 1, του κανονισμού 259/93 ορίζει τα κατωτέρω:

«1. Όταν ο κοινοποιών προτίθεται να μεταφέρει απόβλητα προς αξιοποίηση που απαριθμούνται στο παράρτημα ΙΙΙ από ένα κράτος μέλος σε άλλο ή/και να τα διαμετακομίσει μέσω ενός ή περισσοτέρων κρατών μελών, και με την επιφύλαξη του άρθρου 25, παράγραφος 2, και του άρθρου 26, παράγραφος 2, διαβιβάζει κοινοποίηση στην αρμόδια αρχή προορισμού και αποστέλλει αντίγραφο της κοινοποίησης στις αρμόδιες αρχές αποστολής και διαμετακόμισης, και στον παραλήπτη.»

9. Το άρθρο 26 του ίδιου κανονισμού προβλέπει τα εξής:

«1. Κάθε μεταφορά αποβλήτων, η οποία:

α) πραγματοποιείται χωρίς να έχει αποσταλεί η κοινοποίηση σε όλες τις ενδιαφερόμενες αρμόδιες αρχές [σύμφωνα] με τον παρόντα κανονισμό, ή

β) πραγματοποιείται χωρίς τη συναίνεση των ενδιαφερόμενων αρμόδιων αρχών [σύμφωνα] με τον παρόντα κανονισμό ή

[…]

6 — Βλ. όμως υποσημείωση 5 σε σχέση με τους ratione temporis εφαρμοστέους ορισμούς των αποβλήτων, της διάθεσης και της αξιοποίησης.

θεωρείται παράνομη μεταφορά αποβλήτων.

[…]

5. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν κατάλληλα νομοθετικά μέτρα για να απαγορεύουν και να τιμωρούν την παράνομη μεταφορά αποβλήτων.»

Β – *Η οδηγία 2006/12*

10. Η οδηγία 2006/12 τέθηκε σε ισχύ στις 17 Μαΐου 2006. Οι αιτιολογικές σκέψεις 2, 3 και 4 της εν λόγω οδηγίας έχουν ως εξής:

«(2) Βασικός στόχος κάθε ρύθμισης στον τομέα της διαχείρισης των αποβλήτων πρέπει να είναι η προστασία της υγείας του ανθρώπου και του περιβάλλοντος από τις επιβλαβείς επιδράσεις που προκαλούνται από τη συγκέντρωση, τη μεταφορά, την επεξεργασία, την εναποθήκευση και την απόθεση των αποβλήτων.

(3) Προκειμένου να γίνει αποτελεσματικότερη η διαχείριση των αποβλήτων στην Κοινότητα, απαιτούνται κοινή ορολογία και ορισμός των αποβλήτων.

(4) Αποτελεσματική και σταθερή ρύθμιση για τη διάθεση και την αξιοποίηση των αποβλήτων θα πρέπει να εφαρμόζεται, υπό την επιφύλαξη ορισμένων εξαιρέσεων, στα αντικείμενα τα οποία αποβάλλει ο κάτοχος ή τα οποία προτίθεται ή υποχρεούται να αποβάλει.»

11. Το άρθρο 1, παράγραφος 1, της οδηγίας 2006/12 ορίζει τα εξής:

«Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας, νοούνται ως:

α) “απόβλητο”: κάθε ουσία ή αντικείμενο που εμπίπτει στις κατηγορίες του παραρτήματος Ι και που ο κάτοχός του απορρίπτει ή προτίθεται ή υποχρεούται να απορρίψει·

β) “παραγωγός”: κάθε πρόσωπο η δραστηριότητα του οποίου παρήγαγε απόβλητα (“αρχικός παραγωγός”) ή/και κάθε πρόσωπο που έχει πραγματοποιήσει εργασίες προεπεξεργασίας, ανάμειξης ή άλλες οι οποίες οδηγούν σε μεταβολή της φύσης ή της σύνθεσης των αποβλήτων αυτών·

γ) “κάτοχος”: ο παραγωγός των αποβλήτων ή το φυσικό ή νομικό πρόσωπο που έχει στην κατοχή του τα απόβλητα·

[…]

ε) “διάθεση”: κάθε εργασία που προβλέπεται στο παράρτημα ΙΙ Α·

στ) “αξιοποίηση”: κάθε εργασία που προβλέπεται στο παράρτημα ΙΙ Β·

[…]».

12. Το άρθρο 20 της οδηγίας 2006/12 ορίζει τα εξής:

«Η οδηγία 75/442/ΕΟΚ καταργείται, με την επιφύλαξη των υποχρεώσεων των κρατών μελών όσον αφορά στις προθεσμίες ενσωμάτωσης στο εσωτερικό δίκαιο των οδηγιών που αναφέρονται στο παράρτημα ΙΙΙ, μέρος Β.

Οι αναφορές στην καταργούμενη οδηγία θεωρούνται ότι γίνονται στην παρούσα οδηγία και διαβάζονται σύμφωνα με τον πίνακα αντιστοιχίας που αναφέρεται στο παράρτημα IV.» [7]

III – Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

13. Στις 3 Σεπτεμβρίου 2006 η Shell φόρτωσε σε πλοίο καύσιμα του τύπου του αποκαλούμενου Ultra Light Sulphur Diesel (ULSD) με σκοπό την αποστολή τους προς Βέλγο πελάτη (την Gebr. Carens BVBA, στο εξής: Carens). Κατά τον χρόνο της φόρτωσης, οι δεξαμενές του πλοίου δεν ήταν εντελώς άδειες, με αποτέλεσμα το καύσιμο ULSD να αναμειχθεί με την οργανική ένωση «τερτ-βουτυλο-μεθυλικός αιθέρας» [Methyl Tertiary Butyl Ether (στο εξής: MTBE)].

14. Συνέπεια της ανάμειξης αυτής ήταν το ULSD να μην ανταποκρίνεται πλέον στις προσυμφωνημένες ιδιότητες του προϊόντος και η Carens να μην μπορεί να το χρησιμοποιήσει για τον αρχικώς προβλεπόμενο σκοπό, που ήταν η πώλησή του ως καύσιμου ντίζελ σε πρατήρια καυσίμων. Το σημείο ανάφλεξης του μείγματος ήταν εξαιρετικά χαμηλό. Επιπλέον, βάσει της περιβαλλοντικής άδειας που διέθετε, η Carens απαγορευόταν να αποθηκεύσει μείγμα με τόσο χαμηλό σημείο ανάφλεξης. Η ανάμειξη του ULSD με τον MTBE ανακαλύφθηκε μόνον αφότου το φορτίο είχε παραδοθεί στην Carens στο Βέλγιο. Σύμφωνα με τις γραπτές παρατηρήσεις της Επιτροπής, μεταξύ 20 και 22 Σεπτεμβρίου 2006, η Shell ανακάλεσε το επίμαχο φορτίο στις Κάτω Χώρες, όπου και προέβη σε περαιτέρω ανάμειξή του προκειμένου να διαθέσει το νέο μείγμα στην αγορά. Όπως προαναφέρθηκε, η Shell δεν προέβη στην απαιτούμενη από τον κανονισμό 259/93 κοινοποίηση, αλλ' ούτε και έλαβε άδεια πριν την πραγματοποίηση της μεταφοράς.

15. Κατά της Shell κινήθηκε ποινική διαδικασία ενώπιον του Rechtbank Rotterdam. Η εισαγγελική αρχή απήγγειλε στη Shell την κατηγορία ότι κατά το χρονικό διάστημα από τις 20 μέχρι και τις 22 Σεπτεμβρίου 2006 ή περί το διάστημα αυτό τέλεσε στο Barendrecht και/ή στο Ρότερνταμ, εν πάση περιπτώσει στις Κάτω Χώρες, και οπωσδήποτε εντός του εδάφους της Ευρωπαϊκής Ένωσης, μία ή περισσότερες πράξεις κατά την έννοια του άρθρου 26, παράγραφος 1, του κανονισμού 259/93, καθόσον μετέφερε από το Βέλγιο στις Κάτω Χώρες με το μηχανοκίνητο δεξαμενόπλοιο Nimitz απόβλητα, δηλαδή πετρέλαιο ντίζελ και/ή ντίζελ νοθευμένο με MTBE (ποσότητας περίπου 333 276 χιλιογράμμων), εν πάση περιπτώσει απόβλητα πετρελαίου, εν πάση περιπτώσει απόβλητα υπαγόμενα στον κωδικό AC 030 του παραρτήματος ΙΙΙ του κανονισμού 259/93. Η μεταφορά αυτή πραγματοποιήθηκε χωρίς κοινοποίηση προς όλες τις αρμόδιες αρχές/τις ενδιαφερόμενες αρμόδιες αρχές και/ή έγκριση (άδεια) των αρχών αυτών σύμφωνα με τα οριζόμενα στον ανωτέρω κανονισμό.

16. Λαμβάνοντας υπόψη τα ανωτέρω, το Rechtbank υπέβαλε αίτηση προδικαστικής αποφάσεως με τα ακόλουθα ερωτήματα:

«1. Πρέπει ένα φορτίο ντίζελ να θεωρείται ως απόβλητο κατά την έννοια [των κανονισμών 259/93 και 1013/2006], υπό τις ακόλουθες περιστάσεις:

α) το φορτίο συνίσταται στο καύσιμο Ultra Light Sulphur Diesel, το οποίο αναμείχθηκε εκ παραδρομής με τερτ-βουτυλο-μεθυλικό αιθέρα,

β) μετά την παράδοσή του στον αγοραστή, διαπιστώνεται ότι το φορτίο, λόγω της επίμαχης ανάμειξης, δεν ανταποκρίνεται στις προδιαγραφές του προϊόντος τις οποίες συνομολόγησαν πωλητής και αγοραστής (χαρακτηρίζεται δηλαδή ως "off-spec"),

7 — Το άρθρο 2, παράγραφος 1, του κανονισμού 1013/2006 επισημαίνει ότι «τα απόβλητα» ορίζονται στο άρθρο 1, παράγραφος 1, στοιχείο α', της οδηγίας 2006/112. Όπως διευκρινίστηκε με την υποσημείωση 5 ανωτέρω, στην υπό κρίση υπόθεση εφαρμόζεται ratione temporis μόνον ο κανονισμός 259/93 και όχι ο κανονισμός 1013/2006.

γ) κατόπιν ένστασης υποβληθείσας από τον αγοραστή στο πλαίσιο της σύμβασης πώλησης, το φορτίο επιστρέφεται στον αγοραστή και ο τελευταίος καταβάλλει στον αγοραστή το εισπραχθέν τίμημα,

δ) ο αγοραστής προτίθεται να διαθέσει το φορτίο στην αγορά, κατόπιν ανάμειξής του με άλλο προϊόν ή χωρίς περαιτέρω ανάμειξη;

2. Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως στο ερώτημα 1:

α. Μπορεί, στο πλαίσιο των ανωτέρω πραγματικών περιστατικών, να προσδιοριστεί ένα χρονικό σημείο από το οποίο το φορτίο αρχίζει να θεωρείται απόβλητο;

β. Μπορεί να προσδιοριστεί ένα χρονικό σημείο μεταξύ της παραδόσεως του φορτίου στον αγοραστή και της νέας αναμείξεώς του από ή στο όνομα του πωλητή, κατά το οποίο το καθεστώς του εν λόγω φορτίου μετατρέπεται σε "μη απόβλητο", και αν ναι, ποιο ακριβώς είναι το σημείο αυτό;

3. Ασκούν επιρροή για την απάντηση στο ερώτημα 1 οι ακόλουθες περιστάσεις:

α) το αν το φορτίο μπορούσε να χρησιμοποιηθεί ως καύσιμο ακριβώς όπως και το αμιγές ULSD, αλλά λόγω του χαμηλότερου σημείου του ανάφλεξης δεν πληρούσε πλέον τις απαιτήσεις ασφαλείας,

β) το αν το φορτίο, δεδομένης της νέας του σύστασης, δεν μπορούσε να αποθηκευτεί από τον αγοραστή βάσει της περιβαλλοντικής άδειας του τελευταίου,

γ) το αν το φορτίο δεν μπορούσε να χρησιμοποιηθεί από τον αγοραστή για τον σκοπό για τον οποίο αγοράστηκε, ήτοι για την πώλησή του ως καυσίμου σε πρατήρια καυσίμων,

δ) το αν η βούληση του αγοραστή ήταν όντως η επιστροφή του φορτίου στον πωλητή σύμφωνα με τα οριζόμενα στη σύμβαση της πωλήσεως,

ε) το αν βούληση του πωλητή ήταν όντως η παραλαβή του επιστρεφόμενου φορτίου με σκοπό την επεξεργασία του μέσω ανάμειξης και την περαιτέρω διάθεσή του στην αγορά,

στ) το αν το φορτίο μπορεί είτε να επανέλθει στην κατάσταση για την οποία προοριζόταν αρχικώς είτε να μετατραπεί σε αντίστοιχο προϊόν υψηλής ποιότητας αντί τιμήματος που πλησιάζει την αγοραία αξία του αρχικού φορτίου ULSD,

ζ) το αν η ανωτέρω διαδικασία μετατροπής συνιστά συνήθη διαδικασία παραγωγής,

η) το αν η αγοραία αξία του φορτίου, στην κατάσταση στην οποία αυτό βρίσκεται κατά τον χρόνο επιστροφής του στον αγοραστή, ανταποκρίνεται (κατά προσέγγιση) στην αξία ενός προϊόντος το οποίο πληροί τις συνομολογηθείσες προδιαγραφές,

θ) το αν το επιστραφέν φορτίο, στην κατάσταση στην οποία βρίσκεται κατά τον χρόνο επιστροφής του, μπορεί να διατεθεί στην αγορά χωρίς περαιτέρω επεξεργασία,

ι) το αν το εμπόριο προϊόντων όπως το φορτίο είναι σύνηθες και δεν θεωρείται στις συναλλαγές ως εμπόριο αποβλήτων;»

17. Γραπτές παρατηρήσεις κατέθεσαν η Shell, η Ολλανδική Κυβέρνηση και η Επιτροπή. Όλοι οι ανωτέρω μετείχαν στην επ' ακροατηρίου συζήτηση που διεξήχθη στις 6 Μαρτίου 2013.

IV – Ανάλυση

Α – *Παρατηρήσεις σχετικές με την έννοια των αποβλήτων*

18. Κατ' ουσίαν, και παρά την έκταση των προδικαστικών ερωτημάτων, τόσο η νομοθεσία όσο και η νομολογία παρέχουν κατά τη γνώμη μου σαφή απάντηση στα ζητήματα που θέτει η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως. Ο πυρήνας του προβλήματος εντοπίζεται στην παράλειψη της Shell να κοινοποιήσει τη μεταφορά του πετρελαιοειδούς προϊόντος και να εξασφαλίσει προηγούμενη έγκριση παρά το γεγονός ότι το επίμαχο προϊόν είχε νοθευτεί εκ παραδρομής.

19. Το μείγμα που μετέφερε η Shell από το Βέλγιο στις Κάτω Χώρες ενδέχεται να εμπίπτει σε διάφορες από τις κατηγορίες του παραρτήματος I της οδηγίας 2006/12, όπως, για παράδειγμα, στην Q2 «Προϊόντα μη σύμφωνα με τα πρότυπα», στην Q4 «Ύλες που έχουν κατά τύχη εκχυθεί, απολεσθεί ή για τις οποίες έχει σημειωθεί κάποιο περιστατικό, συμπεριλαμβανομένου κάθε είδους υλικού εξοπλισμού κ.λπ., ο οποίος έχει μολυνθεί εξαιτίας αυτού του περιστατικού» ή στην Q12 «Μολυσμένες ύλες [π.χ. έλαιο που έχει ρυπανθεί από πολυχλωριωμένο διφαινύλιο (PCB) κ.λπ.]» [8].

20. Κανένας από τους ανωτέρω παράγοντες δεν ασκεί από μόνος του καθοριστική επιρροή καθόσον ο κατάλογος των κατηγοριών αποβλήτων που περιέχεται στο παράρτημα της οδηγίας 2006/12 επιδέχεται προσθήκες. Περιλαμβάνει, σύμφωνα με το σημείο Q16 «κάθε ουσία, ύλη ή προϊόν που δεν καλύπτονται από τις προαναφερόμενες κατηγορίες». Εκτός αυτού, ο κατάλογος χρησιμεύει απλώς και μόνος ως οδηγός, οπότε η κατάταξη των αποβλήτων σε κατηγορίες προκύπτει κυρίως από τη συμπεριφορά του κατόχου και την έννοια του όρου «απορρίπτω» [9].

21. Εντούτοις, οι παράγοντες αυτοί συνηγορούν υπέρ της άποψης ότι η επίμαχη εν προκειμένω ουσία αποτελεί απόβλητο. Τούτο ισχύει από τη στιγμή της τυχαίας νόθευσης του ULSD με τον MTBE μέχρι τη στιγμή της ανάμειξής του με άλλο προϊόν, δηλαδή, με άλλα λόγια, της αξιοποίησής του [10].

22. Η άποψη της Shell στηρίζεται στα ακόλουθα επιχειρήματα. Προβάλλονται τα εξής: ότι τα προϊόντα που δεν ανταποκρίνονται στις προδιαγραφές, όπως το επίμαχο εν προκειμένω νοθευμένο καύσιμο, δεν μπορούν να ισοδυναμούν με απόβλητο καθόσον τούτο θα συνεπαγόταν αναπόφευκτα δυσανάλογη διατάραξη του εμπορίου· επίσης, ότι το καύσιμο επιστράφηκε στη Shell λόγω συμβατικών υποχρεώσεων επιβαλλόμενων από τη σύμβαση που είχε συνάψει με τον αγοραστή στο Βέλγιο και όχι λόγω του χαρακτηρισμού του φορτίου ως «αποβλήτου»· ότι το καύσιμο εξακολουθούσε να έχει οικονομική αξία, με αποτέλεσμα να αποκλείεται το ενδεχόμενο να θεωρηθεί απόβλητο· επίσης, ότι η Shell είχε πρόθεση να διαθέσει περαιτέρω το προϊόν στην αγορά μετά την επιστροφή του στο Βέλγιο (είτε αναμειγνύοντάς το εκ νέου είτε πωλώντας το στην κατάσταση που βρισκόταν όταν απεστάλη από το Βέλγιο) καθώς και ότι η τέτοιου είδους μεταπώληση είναι συνήθης στην πρακτική του εμπορίου πετρελαίου· και, τέλος, ότι ο αγοραστής στο Βέλγιο, επιστρέφοντας το καύσιμο, δεν είχε πρόθεση να προβεί σε «διάθεσή» του και ότι κατά τον χρόνο επιστροφής του στις Κάτω Χώρες, το επίμαχο καύσιμο είχε απολέσει την ιδιότητα του αποβλήτου.

23. Παρά ταύτα, κανένα από τα ανωτέρω επιχειρήματα δεν βρίσκει έρεισμα στη νομολογία του Δικαστηρίου σχετικά με την έννοια της διάθεσης αποβλήτων.

8 — Σύμφωνα με τις παρατηρήσεις της Επιτροπής, ο κωδικός AC 030 (Απόβλητα λαδιών που δεν είναι κατάλληλα για την αρχικώς προβλεπόμενη χρήση) του παραρτήματος III του κανονισμού 259/93, ο οποίος αναφέρεται στο κατηγορητήριο που απαγγέλθηκε κατά της Shell, δεν έχει εφαρμογή διότι ούτε η τελευταία ούτε ο πωλητής χρησιμοποίησαν το εν λόγω έλαιο. Κατά την Επιτροπή, η κατηγορία αυτή αφορά υπολείμματα ήδη χρησιμοποιηθέντων ελαίων.

9 — Βλ. απόφαση της 24ης Ιουνίου 2008, C-188/07, Commune de Mesquer (Συλλογή 2008, σ. I-501, σκέψη 53 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

10 — Ωστόσο, ακόμα και η πλήρης αξιοποίηση του προϊόντος δεν συνεπάγεται κατ' ανάγκη ότι αυτό παύει να αποτελεί απόβλητο. Ενδέχεται να εξακολουθεί να χαρακτηρίζεται απόβλητο εφόσον ο κάτοχός του το απορρίπτει ή προτίθεται ή υποχρεούται να το απορρίψει. Βλ. απόφαση της 7ης Μαρτίου 2013, C-358/11, Lapin luonnonsuojelupiiri (σκέψη 57 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

24. Τα επιχειρήματα αυτά δεν έχουν επίσης άμεση σχέση με τα κύρια ζητήματα που ανακύπτουν στην υπό κρίση υπόθεση, και τα οποία έγκεινται στο να καθοριστεί i) αν η Shell ήταν «κάτοχος» αποβλήτων κατά την έννοια του άρθρου 1, στοιχείο γ', της οδηγίας 2006/12 ως παραγωγός των αποβλήτων ή το φυσικό ή νομικό πρόσωπο που έχει στην κατοχή του τα απόβλητα και ii) αν το νοθευμένο καύσιμο αποτελούσε «απόβλητο» κατά την έννοια του άρθρου 1, στοιχείο α', της οδηγίας 2006/12 ως «ουσία ή αντικείμενο που εμπίπτει στις κατηγορίες του παραρτήματος Ι και το οποίο ο κάτοχός του απορρίπτει ή προτίθεται ή υποχρεούται να απορρίψει».

25. Επιπλέον, αντιθέτως προς τα όσα υποστηρίζει η Shell, το Δικαστήριο δεν πρέπει κατά τη γνώμη μου να λάβει υπόψη υποθέσεις μη ανταποκρινόμενες στο ιστορικό της διαφοράς όπως περιγράφεται με την αίτηση προδικαστικής αποφάσεως. Με αυτό εννοώ τον ισχυρισμό της Shell ότι, πριν την αναχώρηση του φορτίου από το Βέλγιο, η εταιρία αυτή γνώριζε τη σύσταση του καύσιμου μείγματος και της δυνατότητας περαιτέρω διάθεσής του στην αγορά χωρίς περαιτέρω ανάμειξη. Το αναμφισβήτητο γεγονός της ανάμειξης του καυσίμου πριν διατεθεί περαιτέρω στην αγορά συνηγορεί, κατά τη γνώμη μου, υπέρ της άποψης ότι υπήρχε πρόθεση απόρριψής του, ενώ η ενέργεια της εκ νέου ανάμειξης ισοδυναμεί με αξιοποίηση, δηλαδή υπήρξε απόρριψη του προϊόντος από τη Shell. Σε διαφορετική περίπτωση, θα υπήρχε ο κίνδυνος το Δικαστήριο να απαντήσει σε υποθετικά ερωτήματα, τα οποία κατά πάγια νομολογία είναι απαράδεκτα.

26. Εκτός αυτού, το γεγονός ότι το νοθευμένο καύσιμο δεν ήταν σύμφωνο με τα πρότυπα βάσει των προδιαγραφών που είχαν συνομολογηθεί συμβατικώς μεταξύ Shell και Carens ουδεμία επιρροή ασκεί για τον καθορισμό του αν το προϊόν αυτό συνιστά απόβλητο υπό την έννοια των αναγκαστικού δικαίου διατάξεων της νομοθεσίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τα απόβλητα, δεδομένου ότι οι εν λόγω διατάξεις έχουν χαρακτήρα δημοσίου δικαίου, μη εξαρτώμενες από τη βούληση των αντισυμβαλλομένων μερών σε μια σύμβαση. Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι το επίμαχο καύσιμο μείγμα περιέχει ULSD και MTBE. Στο πλαίσιο οποιασδήποτε επεξεργασίας καυσίμου ντίζελ πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι κίνδυνοι που ενδέχεται να προκύψουν από διαρροές στο περιβάλλον ή από την πρόκληση πυρκαγιών. Η ουσία MTBE αυτή καθαυτήν αποτελεί χημική ένωση που ενδέχεται να προκαλέσει βλάβες σε περίπτωση επαφής με τον άνθρωπο [11]. Οι κίνδυνοι αυτοί είναι προφανείς όταν η συγκεκριμένη σύσταση του μείγματος συνιστά αποτέλεσμα νόθευσης εκ παραδρομής, η ακριβής φύση της οποίας μπορεί να εξακριβωθεί μόνο μέσω ανάλυσης πραγματοποιούμενης εκ των υστέρων.

27. Επισημαίνω επίσης ότι, όπως προκύπτει από την αίτηση προδικαστικής αποφάσεως, δεν αμφισβητείται ότι η Shell i) δέχτηκε την εκ μέρους της Carens επιστροφή του καυσίμου μείγματος, ii) συμφώνησε να μεταφέρει το καύσιμο μείγμα πίσω στις Κάτω Χώρες και iii), στην πράξη, το ανέμειξε με άλλο προϊόν ώστε να προκύψει νέο μείγμα προς πώληση ως καύσιμο. Κατά τη γνώμη μου, οποιαδήποτε άλλη συζήτηση σχετικά με τις ενέργειες στις οποίες θα μπορούσε να έχει προβεί η Shell είτε αφότου αντιλήφθηκε τη νόθευση του καυσίμου είτε υπό διαφορετικές περιστάσεις δεν ασκούν καμία επιρροή στην επίλυση των κρίσιμων εν προκειμένω νομικών ζητημάτων.

Β– *Εφαρμογή της έννοιας των αποβλήτων στο πλαίσιο των κρίσιμων εν προκειμένω πραγματικών περιστατικών*

28. Μολονότι το πρωταρχικό ζήτημα της υπό κρίση υποθέσεως έγκειται στο να καθοριστεί αν η νοθευμένη ουσία ισοδυναμεί με «απόβλητο», εντούτοις, οι έννοιες του «παραγωγού» και της «διάθεσης» είναι επίσης κρίσιμες για την επίλυση της διαφοράς.

11 — Βλ. γραπτή ερώτηση E-3582/01 που υπέβαλε προς την Επιτροπή η Ulla Sandbæk (EDD: Ομάδα για την Ευρώπη της Δημοκρατίας και της Διαφοράς) και απάντηση που έδωσε η επίτροπος M. Wallström (ΕΕ 2002, C 172 E, σ. 92.)

29. Με τον όρο «παραγωγός», που ορίζεται στο άρθρο 1, στοιχείο β', της οδηγίας 2006/12, νοείται «κάθε πρόσωπο η δραστηριότητα του οποίου παρήγαγε απόβλητα ("αρχικός παραγωγός") ή/και κάθε πρόσωπο που έχει πραγματοποιήσει εργασίες προεπεξεργασίας, ανάμειξης ή άλλες οι οποίες οδηγούν σε μεταβολή της φύσης ή της σύνθεσης των αποβλήτων αυτών». Η «διάθεση» ορίζεται στο άρθρο 1, παράγραφος 1, στοιχείο ε', ως «κάθε εργασία που προβλέπεται στο παράρτημα ΙΙ Α». Οι διατάξεις αυτές επιβάλλεται να ερμηνεύονται υπό το πρίσμα της πάγιας νομολογίας σχετικά με την έννοια των αποβλήτων, η οποία, όπως ήδη επισήμανα, συνάγεται κυρίως από τη συμπεριφορά του κατόχου τους, ανάλογα με το αν επιθυμεί ή όχι να απορρίψει τις ουσίες ή τα αντικείμενα αυτά [12].

30. Επιπλέον, το γεγονός ότι μια ουσία μπορεί να χρησιμοποιηθεί εκ νέου με σκοπό το οικονομικό όφελος [13] ή ότι εντάσσεται σε διαδικασία βιομηχανικής παραγωγής [14] δεν αποκλείει την ιδιότητά της ως αποβλήτου.

31. Κατά συνέπεια, δεν ευσταθεί το επιχείρημα που αντλεί η Shell από το γεγονός ότι το νοθευμένο μείγμα θα μπορούσε, χωρίς πρόσθετη επεξεργασία, να διατεθεί περαιτέρω στην αγορά ως καύσιμο. Όπως επισήμανε και ο γενικός εισαγγελέας F. G. Jacobs με τις προτάσεις που ανέπτυξε στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση Palin Granit, η σύσταση μιας ουσίας δεν έχει, γενικότερα, καθοριστική σημασία για τον χαρακτηρισμό της ως αποβλήτου. Αντιθέτως, η σύσταση μιας ουσίας ενδέχεται να είναι καθοριστική για τον χαρακτηρισμό της ως επικίνδυνου αποβλήτου, ενώ μπορεί να αποτελέσει και ένδειξη για το κατά πόσον υπάρχει πρόθεση ή υποχρέωση απόρριψής της [15].

32. Ως εκ τούτου, το περιεχόμενο της έννοιας «απόβλητο» εξαρτάται από τη σημασία του όρου «απορρίπτω» [16]. Επιπλέον, αντί, όπως προέβαλε η Shell, να αποδίδει αδικαιολόγητη σημασία στον επηρεασμό του εμπορίου, η νομολογία έχει αποσαφηνίσει ότι ο όρος «απορρίπτω» πρέπει να ερμηνεύεται υπό το πρίσμα του σκοπού της οδηγίας 2006/12, που συνίσταται στην προστασία της ανθρώπινης υγείας και του περιβάλλοντος, καθώς και των σκοπών της πολιτικής περιβάλλοντος της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Τούτο συνεπάγεται υψηλό επίπεδο περιβαλλοντικής προστασίας, προληπτική δράση και σεβασμό της αρχής της προφύλαξης. Επομένως, η έννοια «απόβλητα» δεν πρέπει να ερμηνεύεται συσταλτικά, εφόσον λαμβάνονται δεόντως υπόψη οι σκοποί της οδηγίας 2006/12 και του άρθρου 191, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ [17].

33. Κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου, ο όρος «απορρίπτω» καλύπτει τόσο τη διάθεση όσο και την αξιοποίηση ουσίας ή αντικειμένου. [18].

34. Ορισμένες περιστάσεις μπορούν να συνιστούν ενδείξεις του γεγονότος ότι συγκεκριμένη ουσία ή αντικείμενο απορρίφθηκε ή ότι υπάρχει πρόθεση ή υποχρέωση απόρριψής τους, κατά την έννοια του άρθρου 1, παράγραφος 1, της οδηγίας 2006/12. Τούτο συμβαίνει ιδίως όταν η χρησιμοποιούμενη ουσία είναι υπόλειμμα παραγωγής, δηλαδή προϊόν που δεν επιδιώκεται να παραχθεί ως τέτοιο [19]. Έτσι, το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι τα θραύσματα που προκύπτουν από την εξόρυξη και τα οποία δεν

12 — Βλ. απόφαση της 12ης Απριλίου 2002, C-9/00, Palin Granit και Vehmassalon kansanterveystyön kuntayhtymän hallitus (Συλλογή 2002, σ. I-3533, σκέψη 22 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία). Βλ. επίσης προπαρατεθείσα απόφαση Commune de Mesquer (σκέψη 53).

13 — Βλ. αποφάσεις της 28ης Μαρτίου 1990, C-206/88 και C-207/88, Vessoso και Zaneti (Συλλογή 1990, σ. I-1461, σκέψη 9), και της 25ης Ιουνίου 1997, C-304/94, C-330/94, C-342/94 και C-224/95, Tombesi κ.λπ. (Συλλογή 1997, σ. I-3561, σκέψη 47)· προπαρατεθείσα απόφαση Palin Granit (σκέψη 29).

14 — Βλ. απόφαση της 18ης Δεκεμβρίου 1997, C-129/96, Inter-Environnement Wallonie (Συλλογή 1997, σ. I-7411, σκέψη 32).

15 — Βλ. σημεία 45 και 46 των προτάσεων.

16 — Βλ. προπαρατεθείσα απόφαση Inter-Environnement Wallonie (σκέψη 26).

17 — Βλ. προπαρατεθείσα απόφαση Palin Granit (σκέψη 23 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία)· απόφαση της 7ης Σεπτεμβρίου 2004, C-1/03, Van de Walle κ.λπ. (Συλλογή 2004, σ. I-7613, σκέψη 45). Όπως επισημάνθηκε ανωτέρω, στην υπό κρίση υπόθεση έχει εφαρμογή ratione temporis το άρθρο 174, παράγραφος 2, ΕΚ.

18 — Βλ. προπαρατεθείσα απόφαση Inter-Environnement Wallonie (σκέψη 27).

19 — Βλ. προπαρατεθείσα απόφαση Commune de Mesquer (σκέψη 41 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

συνιστούν το προϊόν που κυρίως αποσκοπεί να λάβει ο εκμεταλλευόμενος λατομείο γρανίτη ενδέχεται να συνιστούν στερεά απόβλητα [20]. Τούτο δε ίσχυσε παρά το γεγονός ότι δεν υπήρχε καμία διαφορά ως προς τις φυσικές ιδιότητες ή τη σύσταση του βασικού πετρώματος, των θραυσμάτων και του πετρώματος που εξορύχθηκε με σκοπό την εμπορική εκμετάλλευση [21].

35. Παρά ταύτα, το Δικαστήριο έχει κρίνει επίσης ότι τα αγαθά, τα υλικά ή οι πρώτες ύλες που προκύπτουν από διαδικασία εξορύξεως ή παρασκευής, κύριος σκοπός της οποίας δεν είναι η παραγωγή τους, ενδέχεται να συνιστούν όχι υπολείμματα αλλά υποπροϊόντα, τα οποία η οικεία επιχείρηση δεν επιθυμεί να απορρίψει, αλλά προτίθεται να εκμεταλλευθεί ή να εμπορευθεί υπό οικονομικά ευνοϊκούς όρους, χωρίς να προβεί προηγουμένως σε κάποια εργασία μεταποιήσεως [22]. Εντούτοις, το Δικαστήριο, έχοντας επίγνωση της υποχρεώσεως να δοθεί ευρεία ερμηνεία στην έννοια των αποβλήτων προκειμένου να περιοριστούν οι εγγενείς προς τη φύση τους δυσμενείς ή βλαβερές συνέπειες, περιόρισε την εφαρμογή της επιχειρηματολογίας αυτής όσον αφορά τα υποπροϊόντα στις καταστάσεις στις οποίες η επαναχρησιμοποίηση των προϊόντων, των υλικών ή των πρώτων υλών δεν αποτελεί απλώς δυνατότητα αλλά βεβαιότητα, χωρίς προηγούμενη επεξεργασία και ως αναπόσπαστο τμήμα της παραγωγικής διαδικασίας [23].

36. Επειδή η νόθευση έγινε εκ παραδρομής, είναι πρόδηλο ότι τα επίμαχα στην κύρια δίκη πραγματικά περιστατικά δεν καλύπτονται από την εξαίρεση που αφορά τα υποπροϊόντα. Η νομολογία του Δικαστηρίου είναι σαφής. Δεν αποκλείεται να χαρακτηριστούν ως απόβλητα οι ουσίες και τα αντικείμενα που μπορούν να αξιοποιηθούν ως καύσιμα κατά τρόπο περιβαλλοντικά ενδεδειγμένο [24]. Η δυνατότητα επαναχρησιμοποίησης ουσίας κατόπιν τροποποιήσεων δεν ασκεί επιρροή [25].

37. Κατά τη γνώμη μου, ένα φορτίο αποτελούμενο από ULSD αναμεμειγμένο εκ παραδρομής με MTBE και το οποίο έχει σημείο ανάφλεξης χαμηλότερο από το επιτρεπόμενο για προϊόντα ντίζελ πωλούμενα ως καύσιμα σε πρατήρια καυσίμων καθίσταται απόβλητο κατά την έννοια του άρθρου 1, παράγραφος 1, στοιχείο α′, της οδηγίας 2006/12 τη στιγμή της νόθευσης και παραμένει τέτοιο μέχρι την αξιοποίησή του μέσω ανάμειξης ή μέσω νέου εμπορικού χαρακτηρισμού του κατά τρόπο αντικειμενικά εξακριβώσιμο. Ως εκ τούτου, καταλήγω ότι εν προκειμένω πραγματοποιήθηκε μεταφορά αποβλήτων. Η κατάσταση θα ήταν διαφορετική μόνον αν, πριν τη νέα φόρτωση στο Βέλγιο, είχε πραγματοποιηθεί αξιοποίηση μέσω ανάμειξης ή μεταπώλησης σε τρίτο βάσει εγγράφων που θα επισήμαιναν την ακριβή σύσταση του καύσιμου μείγματος [26].

38. Επομένως, η Shell ήταν «παραγωγός» αποβλήτων κατά το άρθρο 1, παράγραφος 1, στοιχείο β′, της οδηγίας 2006/12 αλλά και «κάτοχος» αποβλήτων κατά το άρθρο 1, παράγραφος 1, στοιχείο γ′, της ίδιας οδηγίας, δεδομένου ότι το μείγμα κατέστη «απόβλητο» τη στιγμή της νόθευσης. Παρέμεινε απόβλητο στο Βέλγιο όπου έγινε κάτοχος η Carens κατά την έννοια του άρθρου 1, παράγραφος 1, στοιχείο γ′, καθόσον η τελευταία είχε υποχρέωση να απορρίψει το νοθευμένο μείγμα, δεδομένου ότι δεν είχε άδεια να το αποθηκεύσει, αλλά και ότι όντως το απέρριψε επιστρέφοντάς το στη Shell.

20 — Βλ. προπαρατεθείσα απόφαση Palin Granit (σκέψη 29).

21 — Βλ. προπαρατεθείσες προτάσεις του γενικού εισαγγελέα F. G. Jacobs στην υπόθεση Palin Granit (σημεία 44 και 45).

22 — Βλ. προπαρατεθείσα απόφαση Commune de Mesquer (σκέψη 42 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

23 — Βλ. προπαρατεθείσα απόφαση Commune de Mesquer (σκέψη 44 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

24 — Απόφαση της 15ης Ιουνίου 2000, C-418/07, ARCO Chemie Nederland Ltd (σκέψη 65).

25 — Βλ. προπαρατεθείσα απόφαση Commune de Mesquer (σκέψη 40 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

26 — Για μια περιεκτική επισκόπηση της νομικής κατάστασης όσον αφορά τον χρόνο κατά τον οποίο μια ουσία παύει να αποτελεί απόβλητο, βλ. σημεία 76 έως 79 των προτάσεων που ανέπτυξε στις 13 Δεκεμβρίου 2012 η γενική εισαγγελέας J. Kokott στην υπόθεση Lapin luonnonsuojelupiiri. Το Δικαστήριο εξέδωσε την απόφασή του στις 7 Μαρτίου 2013. Σημειωτέον ότι η απόφαση αυτή αφορά την οδηγία 2008/98 και, ειδικότερα, όπως εκτίθεται με τις σκέψεις της 53 έως 60, το ζήτημα του χρόνου κατά τον οποίο μια ουσία παύει να αποτελεί απόβλητο κατά την έννοια του άρθρου 6 της οδηγίας 2008/98 για τον λόγο ότι έχει αξιοποιηθεί.

39. Μόλις της επιστράφηκε το καύσιμο, η Shell έγινε εκ νέου κάτοχος, κατά την έννοια του άρθρου 1, παράγραφος 1, στοιχείο γ', της οδηγίας 2006/12, ως «παραγωγός» και ταυτοχρόνως το νομικό πρόσωπο που είχε στην κατοχή του το απόβλητο. Η Shell εξακολούθησε να υπέχει υποχρέωση να το απορρίψει μέχρι τη στιγμή της ανάμειξής του στις Κάτω Χώρες, που αποτέλεσε την πράξη αξιοποίησης μέσω της οποίας το απόβλητο διατέθηκε. Εν ολίγοις, λαμβανομένου υπόψη ότι η Shell δεν κίνησε τη διαδικασία αξιοποίησης πριν την έναρξη του δρομολογίου επιστροφής του φορτίου στις Κάτω Χώρες, το νοθευμένο μείγμα παρέμεινε απόβλητο καθ' όλη τη διάρκεια του δρομολογίου αυτού.

40. Τελειώνοντας, θα ήθελα να υπογραμμίσω ότι η μη συμμόρφωση απλώς προς συμβατικούς όρους δεν συνεπάγεται αυτοδικαίως ότι μια ουσία ή ένα προϊόν πρέπει κατ' ανάγκη να θεωρηθεί απόβλητο. Αν ένας έμπορος παραδίδει σε εστιατόριο κιμά αποτελούμενο από μείγμα βοδινού κρέατος και κρέατος αλόγου αντί για κρέας αποκλειστικά βοδινό όπως είχε συμφωνηθεί μεταξύ των συμβαλλομένων, ενδέχεται να έχει συμβατική υποχρέωση να δεχτεί την επιστροφή του αντικειμένου της παροχής χωρίς αυτό να καταστεί απόβλητο. Εντούτοις, αν το προϊόν προκύπτει από εκ παραδρομής νόθευση βοδινού κράτος με κρέας αλόγου κατά τη διάρκεια της επεξεργασίας κιμά, ο έμπορος υποχρεούται να απορρίψει τον κιμά και μέχρι τη στιγμή της επαλήθευσης των ακριβών του χαρακτηριστικών και ο κιμάς είτε διατίθεται είτε χαρακτηρίζεται εμπορικά εκ νέου, για παράδειγμα ως ζωοτροφή για νυφίτσες ή ως μείγμα βοδινού κρέατος και κρέατος αλόγου για κατανάλωση από τον άνθρωπο, εφόσον πληρούνται οι σχετικές προϋποθέσεις της αγορανομικής νομοθεσίας [27]. Γενικότερα, ένα μείγμα που παρασκευάστηκε εκ παραδρομής συνιστά εκ πρώτης όψεως απόβλητο οσάκις, σε περίπτωση που δεν είναι γνωστή η σύστασή του, ο σκοπός για τον οποίο προορίζεται δεν μπορεί να κριθεί ασφαλής. Αυτό ισχύει για προϊόντα όπως τα τρόφιμα και τα καύσιμα, οι ιδιότητες των οποίων είναι σημαντικές για την ανθρώπινη υγεία και το περιβάλλον [28].

41. Κατόπιν των ανωτέρω, ο κιμάς θα αποτελούσε «απόβλητο» κατά τη νομοθεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τα απόβλητα, και πιο συγκεκριμένα προϊόν μη σύμφωνο με τα πρότυπα το οποίο έχει μολυνθεί εξαιτίας κάποιου περιστατικού [29], κατά την περίοδο από τη μόλυνση (νόθευση) μέχρι και τη διάθεση ή την αξιοποίηση μέσω νέου εμπορικού χαρακτηρισμού.

42. Επομένως, αντιθέτως προς τα επιχειρήματα που προέβαλε η Shell κατά την επ' ακροατηρίου διαδικασία, η απάντηση που προτείνω δεν συνεπάγεται υπέρμετρη διατάραξη των συνήθων εμπορικών συναλλαγών, αλλά εστιάζει στον βαθμό επιμέλειας που αναμένεται να επιδεικνύει κάθε υπεύθυνος έμπορος, δηλαδή να θεωρεί ως απόβλητο κάθε προϊόν που νοθεύεται εξαιτίας κάποιου περιστατικού.

27 — Για ανάλυση των περιστάσεων υπό τις οποίες το κρεατοστεάλευρο μπορεί να θεωρηθεί απόβλητο, βλ. απόφαση της 1ης Μαρτίου 2007, C-176/05, KVZ retec GmbH (Συλλογή 2007, σ. I-1721).

28 — Βλ., για παράδειγμα, οδηγία 98/70/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Οκτωβρίου 1998, σχετικά με την ποιότητα των καυσίμων βενζίνης και ντίζελ και την τροποποίηση της οδηγίας 93/12/ΕΟΚ του Συμβουλίου (ΕΕ L 350, σ. 58), όπως τροποποιήθηκε με την οδηγία 2009/30/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Απριλίου 2009, με την οποία τροποποιείται η οδηγία 98/70/ΕΚ όσον αφορά τις προδιαγραφές για τη βενζίνη, το ντίζελ και το πετρέλαιο εσωτερικής καύσης και την καθιέρωση μηχανισμού για την παρακολούθηση και τη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, τροποποιείται η οδηγία 1999/32/ΕΚ του Συμβουλίου, όσον αφορά την προδιαγραφή των καυσίμων που χρησιμοποιούνται στα πλοία εσωτερικής ναυσιπλοΐας, και καταργείται η οδηγία 93/12/ΕΟΚ (ΕΕ L 140, σ. 88), και οδηγία 2011/63/ΕΕ της Επιτροπής, της 1ης Ιουνίου 2011, για την τροποποίηση, με σκοπό την προσαρμογή της στην τεχνική πρόοδο, της οδηγίας 98/70/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την ποιότητα των καυσίμων βενζίνης και ντίζελ (ΕΕ L 147, σ. 15).

29 — Βλ. παράρτημα I της οδηγίας 2006/12, κατηγορίες Q2 και Q4.

V – Πρόταση

43. Κατόπιν των προεκτεθέντων, προτείνω στο Δικαστήριο να απαντήσει ως εξής σε όλα τα προδικαστικά ερωτήματα που του υπέβαλε το Rechtbank te Rotterdam:

«Ένα φορτίο που αποτελείται από καύσιμο που επιστρέφεται στον πωλητή και το οποίο ο τελευταίος επεξεργάζεται αναμειγνύοντάς το με σκοπό να το διαθέσει περαιτέρω στην αγορά, τούτο δε λόγω του ότι το επίμαχο καύσιμο είχε αναμειχθεί εκ παραδρομής με άλλη ουσία με αποτέλεσμα να παύσει να πληροί τις απαιτήσεις ασφαλείας ώστε να μην αποθηκευτεί από τον αγοραστή βάσει της περιβαλλοντικής άδειας που διαθέτει, πρέπει να χαρακτηριστεί ως απόβλητο κατά την έννοια του άρθρου 2, στοιχείο α′, του κανονισμού (ΕΟΚ) 259/93 του Συμβουλίου, της 1ης Φεβρουαρίου 1993, σχετικά με την παρακολούθηση και τον έλεγχο των μεταφορών αποβλήτων στο εσωτερικό της Κοινότητας, καθώς και κατά την είσοδο και έξοδό τους, από τη στιγμή που το εν λόγω καύσιμο νοθεύτηκε εκ παραδρομής μέχρι τη στιγμή που αξιοποιήθηκε μέσω ανάμειξης.»